

ВАЗОРАТИ МОЛИЯИ ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН
ДОНИШГОХИ ДАВЛАТИИ МОЛИЯ ВА ИКТИСОДИ
ТОЧИКИСТОН
ФАКУЛТЕТИ МЕНЕЧМЕНТ ВА ҲУҚУҚИ ИҚТИСОДӢ
КАФЕДРАИ МЕНЕЧМЕНТ

“Тасдиқ мекунам”
декани факултети менечмент
ва ҳуқуқи иқтисодӣ
н.и.и., дотсент Содиков М.С.

аз “___” соли 2021

СИЛЛАБУС
(БАРНОМАИ КОРИИ ТАЪЛИМИ)
«Соҳибкории иттилоотӣ»
(Data entrepreneurship in action)
барои донишҷӯёни ихтисоси равияҳои иқтисодӣ

The Data entrepreneurship in action work papers is developed in the framework of ERASMUS+ CBHE project “Digitalization of economic as an element of sustainable development of Ukraine and Tajikistan” / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP

This project has been funded with support from the European Commission. This document reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Душанбе – 2021

Мураттиб: н.и.и., дотсент Қодиров Ф.А.

Силлабус (барномаи кории фан) дар асоси *Стандарти давлатии таълимии таҳсилоти олии касбӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз тарафи Вазорати маориф ва илми ҶТ аз 29.11.2019* тасдиқ шудааст, таҳия шудааст.

Силлабус аз ҷониби гурӯҳи корӣ оид ба сифати таҳсилот, ки дар доираи *Лоиҳаи ERASMUS+ CBHE “Рақамиқунонии иқтисодиёт ҳамчун омили рушди босуботи Украина ва Тоҷикистон” / DigEco 618270-EPP-1-2020-1-LT-EPPKA2-CBHE-JP* ва аз ҷониби Шӯрои илмӣ-методии факултаи ҳисобдорӣ ва омор барои истифода дар раванди таълим тавсия шудааст.

Раиси Шӯрои илмӣ-методии
факултети менечмент ва хукуқи иқтисодӣ
н.и.и., дотсент Хоҷазода Д.К.

«_____» _____ 2021 с.
Протокол № _____

Силлабус (барномаи кории фан) дар ҷаласаи кафедраи менечмент мухокима ва тасдиқ карда шудааст. (Пр. №_____ аз “_____” _____ 2021.).

Мудири кафедра н..и.и., дотсент Хоҷазода Д.К._____

1. ШАРХИ МУХТАСАРИ ФАННИ ТАЪЛИМИЙ

Фанни таълимии “Соҳибкории иттилоотӣ” фанни таълимии байнисоҳавӣ буда, зимни омӯзиши он дониш ва малакаҳои зарурӣ оид ба Интернет ва истифодаи технологияҳои рақамӣ ва мултимедиявӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ азбар карда мешавад. Хусусияти хоси фанни мазкур дар он аст, ки донишҷӯён истифодаи технологияҳои рақамӣ ва иттилоотиро дар фаъолияти соҳибкорӣ азхуд кардадонишҳои худро дар идоракунии лоиҳа, рушди соҳибкории иттилоотӣ, таҳияи веб-сомонаҳо, таҳлили маълумотҳо, маркетинг дар фазои маҷозӣ, ташкили сомонаҳо ва замимаҳои тиҷоратӣ истифода карда метавонанд.

Барномаи таълимий ба омӯзиши амиқи иқтисодиёт, менечмент, таъминоти иттилоотӣ ва техникии кории соҳторҳои муосири тиҷоративу соҳибкорӣ такя мекунад.

2. ҲАДАФ ВА ВАЗИФАҲОИ ФАН.

Мақсади асосии омӯхтани фанни «Соҳибкории иттилоотӣ» шиносой бо дастовардҳои асосии соҳаи телекоммуникатсия, соҳторҳои шабакавӣ ва системаҳои иттилоотӣ мебошад, ки имкон медиҳанд самаранокии фаъолияти соҳибкорӣ ба таври назаррас афзоиш ёфта, самтҳои комилан нави рушди он истифода карда шавад.

Вазифаҳои асосии фан инҳоянд:

- муайян кардани заминаҳои пайдоиш, ҳолат, мушкилот ва тамоюлҳои рушди соҳибкории иттилоотӣ;
- омӯхтани таркиб, намудҳо ва соҳтори тиҷорати электронӣ;
- омӯхтани дастгоҳҳои концептуалӣ, воситаҳо ва таснифи системаҳо;
- омӯхтани тамоюлҳои рушди бозори тиҷорати электронӣ;
- омӯзиши инфрасоҳтори шабакаи тиҷорати электронӣ;
- омӯхтани дастгоҳҳо ва системаҳои пардоҳт;
- омӯхтани асосҳои ҳуқуқии тиҷоратӣ электронӣ;
- омӯзиши усулҳои таъмини амният, ки дар тиҷорати электронӣ истифода мешаванд;
- омӯзиши технологияҳои интернетӣ;
- омӯхтани усулҳо ва технологияҳои ташкили вебсайти тиҷоратӣ дар шабакаи ҷаҳонии Интернет.

Дар натиҷаи омӯзиши фанни мазкур донишҷӯ заминаҳои ташаккул, афзалияту бартарият ва дурнамои рушди соҳибкории иттилоотиро дар амал азхуд менамояд. Самтҳои фарогир инҳоянд:

- заминаҳои асосҳои ҳуқуқии ташаккул ва рушди соҳибкории иттилоотӣ дар шароити муосир;
- нақш ва аҳамияти технологияҳои рақамӣ дар рушди фаъолияти соҳибкорӣ;
- истифодаи технологияҳои рақамӣ дар идоракунӣ ва ташкили амалиётҳои соҳибкорӣ;
- дурнамои рушди соҳибкории иттилоотӣ дар шароити муосир.

3. НАТИҶАҲОИ ИНТИЗОРИШАВАНДА: Ташаккул додани қобилияти истифодаи технологияҳои рақамӣ дар ташкил ва идоракунии фаъолияти соҳибкор дар донишҷӯ, ки шарти асосии рақобатпазирии мутахассисони оянда ва ташаккули муҳити рақамӣ дар фаъолияти соҳибкорӣ ба ҳисоб меравад.

4. ҲАҶМИ ФАН:

Нишондиҳанда	Тавсияи соатҳои таълимиӣ
--------------	--------------------------

	Тахсилоти рӯзона	Тахсилоти фосилавӣ
Соли тахсил	1	1
Нимсола	1	1
Миқдори кредитҳо	4	4
Миқдори умумии соатҳо	96	72
Миқдори соатҳои таълимӣ	72	48
Машғулиятҳои лексионӣ	48	24
Машғулиятҳои амалӣ	24	10
Корҳои мустақилона	80	100
Шакли назорат	Имтиҳон	Имтиҳон

4. МАВЗУЪ ВА ДАВОМНОКИИ МАШГУЛИЯТҲОИ ДАРСӢ

Миқдори умумии кредитҳо 4 (96 соат)

Машғулиятҳои аудитори лексионӣ-назариявӣ 2 (48 соат)

Машғулиятҳои аудитори амалӣ (КМРО) 1 (24 соат)

Корҳои мустақилонаи донишҷӯ (КМД) 1 (24 соат)

№	Номгӯи мавзуъҳо	Дарсҳои лексионӣ	КМРУ	КМД
1.	Мафҳуми соҳибкории иттиоотӣ	4		
	Мафҳуми соҳибкории иттиоотӣ		2	
	Пайдоиш ва марҳилаи рушди соҳибкории иттилоотӣ			2
2.	Равишҳои муосири оид ба коркарди бизнес-моделҳои иттилоотӣ	4		
	Равишҳои муосири оид ба коркарди бизнес-моделҳои иттилоотӣ		2	
	Бизнес-моделҳои рақамӣ дар ҷаҳони муосир			2
3.	Бизнес-моделҳо дар платформаҳои гуногуни иттилоотӣ	4		
	Бизнес-моделҳо дар платформаҳои гуногуни иттилоотӣ		2	
	Платформаҳои иттилоотӣ ва намудҳои онҳо			2
4.	Бизнес-модели long tail	4		
	Бизнес-модели long tail		2	
	Аҳамияти бизнес-модели long tail дар амал			2
5.	Бизнес-модели «Freemium»	4		
	Бизнес-модели «Freemium»		2	
	Аҳамияти Бизнес-модели «Freemium» дар амал			2
6.	Бизнес-модели razor and blades (bait and hook)	4		
	Бизнес-модели razor and blades (bait and hook)		2	
	Аҳамияти бизнес-модели razor and blades (bait and hook) дар амал			2
7.	Унсурҳои маркетинг дар соҳибкории иттилоотӣ	6		
	Унсурҳои маркетинг дар соҳибкории иттилоотӣ		4	
	Аҳамияти иртиботи маркетингӣ дар соҳибкории иттилоотӣ			2
8.	Интернет ва соҳибкории иттилоотӣ	6		2
	Интернет ва соҳибкории иттилоотӣ		4	

	Нақши технологияҳои интернетӣ дар рушди соҳибкории иттилоотӣ			2
9.	Нарх ва нархгузорӣ дар соҳибкории иттилоотӣ	6		
	Нарх ва нархгузорӣ дар соҳибкории иттилоотӣ		4	
	Механизмҳои нархгузорӣ дар соҳибкории иттилоотӣ			2
10.	Асосҳои ҳуқуқии ташкил ва хифзи ҳуқуқҳои муаллиф дар соҳибкории иттилоотӣ	6		
	Асосҳои ҳуқуқии ташкил ва хифзи ҳуқуқҳои муаллиф дар соҳибкории иттилоотӣ		4	
	Механизми таъмини институтионалии рушди соҳибкории иттилоотӣ			2
	ҲАМАГӢ	48	24	24

Эзоҳ: Мувофиқи нақшай таълимӣ ва низомномаи намунавии Вазорати маориф ва Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳачми умумии фанҳои дар нақшай таълимӣ пешбинигардида 30%-и он ба шӯъбаи гоибона таалуқ дорад.

5. САВОЛҲОИ НАЗОРАТӢ ВА НОМГӮИ КОРҲОИ МУСТАҚИЛОНАИ ДОНИШҖӮ

1. Назария ва хусусиятҳои соҳибкории иттилоотӣ;
2. Иттилоот ҳамчун захираи иқтисодӣ.
3. Матритеи молҳо ва хизматрасониҳо дар соҳибкории иттилоотӣ.
4. Маҳсулоти иттилоотӣ ва хусусиятҳои он.
5. Самтҳои рақамикунонии соҳибкорӣ бо истифода аз технологияҳои Интернет;
6. Мағҳуми модели бизнеси А. Освалдер;
7. Хусусиятҳои соҳтани модели бизнес: марҳилаҳо ва услубҳо;
8. Консепсияи бизнес-моделҳои платформаҳои бисёрҷониба;
9. Модели тиҷории Google;
10. Шабакаи иҷтимоӣ ҳамчун платформаи бисёрҷониба;
11. Платформаи бисёрҷонибаи Visa;
12. Консепсияи модели бизнес дар сабки long tail ;
13. Модели тиҷорӣ дар сабки long tail amazon.com;
14. Модели тиҷорати long tail LEGO;
15. Модели тиҷорати long tail Ebay;
16. Модели тиҷорати long tail YouTube;
17. Модели тиҷорати long tail Myspace.com;
18. Моделҳои тиҷорати long tail AppStore ва iTunes;
19. Модели тиҷорати long tail GooglePlay;
20. Модели тиҷорати Freemium;
21. Модели тиҷорати Freemium дар IT Business (SaaS, iPhone ва iPad, Dropbox, Evernote, LogMeIn Hamachi);
22. Консепсияи модели бизнесии razor and blades;
23. Модели тиҷории razor and blades (Gillette, Bait and Hook, Adobe, Bait and Hook, HP, Canon, Epson, Wix.com);
24. Иртиботи маркетингӣ дар Интернет;
25. Вебсайт ҳамчун асоси иртиботи интернетӣ;
26. Таҳлили фурӯш: таҳлили ABC, таҳлили XYZ.

6. ВАҚТИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШВАРАТ

Устод дар вақтҳои холигӣ ва рузҳои навбатдори дар кафедра, инчунин пеш аз имтиҳонҳои ҷорӣ бо донишҷӯён оид ба мавзӯъ ва саволу масъалаҳои нофаҳмо барои донишҷӯён машваратҳо гузаронад. Ҷадвали гузаронидани машваратҳо дар кафедра аз ҷониби мудири кафедра тасдиқ карда мешавад.

7. ТАЛАБОТИ ОМУЗГОР НИСБАТ БА АЗ ХУДКУНИИ БАРНОМАИ ТАЪЛИМИИ ФАН, ҲОЛҲОИ ҲАВАСМАНДГАРДОНӢ ВА ҶАРИМАВӢ

Ҳар як донишҷӯ ўҳдадор аст, дар машғулиятҳои аудитории лексионӣ-назариявӣ ва кори мустаҳқилонаи донишҷӯ бо роҳбарии устод аз фанни асосҳои соҳибкорӣ бо таври ҳатмӣ ширкат намояд. Дар вақти омӯзонидани фанни мазкур, донишҷӯён вазифадоранд, ки мағҳумҳои асосии фанни мазкуро аз худ намоянд.

Корҳои амалию мустаҳқилонаи донишҷӯён ба воситаи ҳалли тестҳо, ҳалли мисолу масъалаҳо, пешниҳоди рефератҳову маърӯзаҳо ва ҷавобҳои ҳаттӣ назорат карда мешаванд. Дар давоми соли таҳсил кори санчишӣ ва имтиҳони ҷамъбастӣ гузаронида мешаванд.

Ҳангоми риоя накарданни талаботҳои мазкур устод ҳуқӯқ дорад, ҳатто дар сурати пурра супоридани корҳои мустаҳқилона ба донишҷӯ ба сифати ҷарима ҳолҳои ҳавасмандгардониро кам гузорад.

ҶАДВАЛИ ҲОЛҲОИ ҲАВАСМАНГАРДОНӢ БАРОИ ИЧРОИ ТАМОМИ ШАКЛҲОИ КОРҲОИ ТАЪЛИМИЙ

№	Нишондиҳандаҳои ҳолгузорӣ	Ҳолҳо барои як воҳид
1	Иштирок ба дарсҳо (давомот)	аз 0,3 то 1
2	Барои фаъолноки дар дарсҳои амалӣ, корҳои мустаҳқилона, корҳои лабараторӣ, колоквиумҳо	аз 10 то 17
3	Санҷидани дониш бо роҳи пуршиҳои шифоҳӣ	аз 0,5 то 3
4	Презентатсияҳо, бозии ҷорӣ, пешниҳодӣ лоиҳа, маъруза	аз 6 то 13
5	Гузаронидани мини-тестҳо	аз 1 то 3
6	Баҳо додан ба ҳолат, сифат ва пуррагии қисмҳои таркибии конспекти иҷроиши кори мустаҳқилона (1 маротиба дар 7 ҳафта)	аз 1 то 4
7	Барои кори ҳаттӣ (дар шакли реферат ва кори контролӣ)	аз 5 то 9
8	Ҳолҳои имконпазири аз давомот то фаъолнокии донишҷӯ	50
9	Ҳоли имконпазири аз супоридани имтиҳони фосилавӣ	50
10	Ҳолҳои ба даст омадаи донишҷӯ дар 7 ҳафта	100

8. МЕҶЕРИ БАҲОГУЗОРИЙ

Устод кушиш менамояд, ки баҳои донишҷӯён амалан дар асоси муайян кардани сатҳи воқеии дониши онҳо баҳо гузашта шавад. Аз ин рӯ имтиҳон доим бо тарзи кушод гузаронида мешаванд. Қабули имтиҳон аз тарафи комиссияи таъсисдодашуда ва устодони кафедра дар якҷоягӣ қабул карда мешавад. Дар ҷараёни баҳогузорӣ натанҳо фаҳмиши донишҷӯ дар бобати мағҳумҳо, методҳо, формулаҳо, мисолҳо пешниҳод кардан, истифодаи нақшаҳо, ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва гайраҳо ба назар ғирифта мешавад

Ҳатто дар рафти имтиҳон волидайни донишҷӯ бо шарти ҳалал нарасонидан ширкат карда метавонад.

Нишонаҳои ҳарфӣ ва рақамии баҳои имтиҳонӣ дар низоми кредитии таҳсилот ҷониби амалӣ аст;

Баҳои ҳарфӣ	Баҳои рақамӣ	Баҳо бо ҳол	Тартиби баҳогузорӣ дар системаи анъанавӣ
A	4,0	$95 \leq F \leq 100$	Аъло

A-	3,67	$90 \leq F < 95$	
B+	3,33	$85 \leq F < 90$	Хуб
B	3,0	$80 \leq F < 85$	
B-	2,67	$75 \leq F < 80$	
C+	2,33	$70 \leq F < 75$	Қаноатбахш
C	2,0	$65 \leq F < 70$	
C-	1,67	$60 \leq F < 65$	
D	1,33	$55 \leq F < 60$	
D-	1,0	$50 \leq F < 55$	Ғайриқаноатбахш
FX	0	$45 \leq F < 50$	
F	0	$0 \leq F < 45$	

Дар сурати ба даст овардани 45-49 хол (Fx) донишчӯ имконият дорад, ки дониши худро як маротиба такроран бисанчад.

9. ИМТИҲОНХОИ ФОСИЛАВӢ ВА ИМТИҲОНХОИ ЧОРӢ

Имтиҳонҳои фосилавӣ ва чорӣ аз ҷониби устодони дарсдиҳанда қабул карда мешаванд. Имтиҳони ҷамъбости аз аз тарафи комиссияе, ки кафедра таъсис додааст, қабул мегардад. Саволномаҳои имтиҳони ҷамъбости ҳамаи мавзӯҳои фанро дар бар мегиранд. Тамоми имтиҳонҳои фосилавӣ ва чорӣ, ба тарзи ҳатти ва ё тавассути компьютер қабул карда шуда, натиҷаҳои он дар Маркази бақайдгири, деканат ва қисми таълим нигоҳ дошта мешаванд.

Баҳои ҷамъбости ҷузъҳои зеринро дар бар мегирад:

- Имтиҳонҳои фосилавӣ рейтингии - 50 %;
- Имтиҳони ҷамъбости - 50 %;

Баҳои ҷамъбости бо формулаи зерин ҳисоб карда мешавад:

$$I\chi = \left[\frac{(I\Phi_1 + I\Phi_2)}{2} \right] \cdot 0,5 + I\chi \cdot 0,5$$

дар ин ҷо:

IΦ₁-эквиваленти аддии баҳои имтиҳони фосилавии якум;

IΦ₂-эквиваленти аддии баҳои имтиҳони фосилавии дуюм;

Iχ – эквиваленти аддии баҳои имтиҳони ҷамъбастӣ.

Ифодаи ҳуруфии баҳои имтиҳони ва эквиваленти аддии он аз рӯи ҳолҳои дар асоси вазни қиёсии ҷавобҳои дуруст ба даст овардаи донишҷӯ, ки бо ғоиз ифода мейбанд, муайян карда мешавад.

10. НОМГӮИ АДАБИЁТИ ҲАТМИИ ИСТИФОДАШВАНДА.

1. А. Остервальдер. Построение бизнес-моделей: Настольная книга стратега и новатора (учебное пособие) /А. Остервальдер, И. Пинье. –М.: Сколково, 2014. –140 с.
2. Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования. –М.: РИА Стандарты и качество, 2011. —272с. \
3. Ахмедова М.М. Перспективы развития сферы информационных и телекоммуникационных технологий в Республике Таджикистан//Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. 2019. № 10-2. С. 277-282.
4. Васиев Ф.М. Инновационная занятость и развитие электронного бизнеса//Вестник Филиала Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе. 2017. Т. 1. № 4. С. 55-63.

5. Васильев Р.Б. Управление развитием информационных систем: учебное пособие / Р.Б. Васильев, Г.А. Калянов, Г.А. Левочкина. –М.: Интернет-ун-т Информ. Технологий, 2014. –450 с.
6. Вдовенко Л.А. Информационная система предприятия: учеб.пособие / Л.А. Вдовенко. –М.:Инфра-М, 2011. –240 с.
7. Вебер А.В., Данилов А.Д., Шифрин С.И. Knowledge-технологии в консалтинге и управлении предприятием (+CD-ROM) / А.В. Вебер, А.Д.Данилов, С.И. Шифрин. - М.: Наука и техника, 2011. –176 с.
8. Данилин А. Архитектура предприятия: учебное пособие / А.Данилин, А. Слюсаренко. –М.: Интернет-ун-т Информ. Технологий, 2013. –624 с
9. Крис Андерсон. Длинный хвост. Эффективная модель бизнеса в Интернете (учебное пособие). –М.: Манн, Иванов и Фербер, 2012. –304 с.
10. Левочкина Г.А. Критические факторы успеха в ИТ консалтинге: учебное пособие / Г.А. Левочкина, Р.Б. Васильев. –М.: Интернет-ун-т Информ. Технологий, 2014. –230 с.
11. Маклаков С.В Моделирование бизнес-процессов с ALLFusion PM.—М.: Диалог-МИФИ, 2011.—224с.
12. Маклаков С. В. BPwin и Erwin. Case-средства разработки информационных систем.—М: Диалог –МИФИ, 2011. –520 с.
13. Мамонова В.Г. Моделирование бизнес-процессов [Электронный ресурс]: учебное пособие/ Мамонова В.Г., Ганелина Н.Д., Мамонова Н.В.—Электрон. текстовые данные.—Новосибирск: Новосибирский государственный технический университет, 2012.—43 с.—Режим доступа: <http://www.iprbookshop.ru/44963>.—ЭБС «IPRbooks», по паролю;
14. Мухсинов Д.С., Норов Х.Г., Шерматов Р.Б. Роль и значение информационных технологий в сетевом обществе//Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. 2018. № 1. С. 23-27.
15. Петухова С.В. Бизнес-планирование: как обосновать и реализовать бизнес-план / С.В. Петухова. –М.: Омега-Л, 2011. –176 с.
16. Пикуза В. Экономические расчеты и бизнес-моделирование вExcel. / В. Пикуза. –СПб.: Питер, 2012. –400 с.
17. Провалов В.С. Информационные технологии управления: учебноепособие / В.С. Провалов. –М.: Флинта, 2011. –371 с.
18. Скотт Беркун, Искусство управления IT-проектами / Беркун Скотт.–СПб.: Питер, 2010. –432 с.
19. Турдибеков Б.А. Современное состояние формирование цифровой экономики в Республики Таджикистан//Вестник евразийской науки. 2018. Т. 10. № 1. С. 32.
20. Холматов М.М. Оцифровка современной экономики Таджикистана//Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. 2019. № 10-1. С. 266-273.
21. Шамсов И.С. Взаимосвязь информационных технологий и рынка труда в условиях перехода к цифровой экономике//Вестник Таджикского национального университета. Серия социально-экономических и общественных наук. 2020. № 1. С. 24-28.
22. Шамсов И.С. Проблемы развития электронной коммерции в Таджикистане//Вестник Таджикского национального университета. 2014. № 2. С. 85.
23. Шамсов И.С. Сущность электронной торговли и ее значение в современной экономике//Наука и инновация. 2014. № 1. С. 226-229.
24. Ширяев В.И., Ширяев Е.В. Управление бизнес-процессами / В.И.Ширяев, Е.В. Ширяев. –М.: Финансы и статистика,2011. –464 с.

**11. ЧАДВАЛИ ГУЗАРОНИДАНИ МАШГУЛЯТХОИ ДАРСӢ, РАҖАМИ ТЕЛЕФОН
ВА НИШОНАИ ЭЛЕКТРОНИИ ОМӮЗГОР ИХТИСОСИ 1-96010101**

Ному насаби устод	Машгулятҳои дарсӣ		Суроға
	Машгулятҳои аудитории лексционӣ-назарияӣ	Кори мустаҳқилонаи донишҷу бо роҳбарии омӯзгор (КМРУ)	
Кодиров Ф.А. Телефон 918955155 f.kodirov84@mail.ru			Кафедраи менечмент

